

Tidlig involvering i kommunale planprosesser

Kristian Botten Pedersen, seniorrådgiver, enhet for kommunal og regional samordning.

Statsforvalteren i Innlandet

30.11.2022

Tidlig involvering

Kartlegge muligheter og utfordringer tidlig

Samlet sett tidsbesparende og oppleves støttende for kommunene

Føringer og rutiner for arbeidet

Oppdraget («oversatt og omsatt" fra lov, forskrift, instruks og tildelingsbrev):

Mål og ambisjoner (overordnet måldokument med kjennetegn på måloppnåelse):

Overordnet måldokument for planlegging hos Statsforvalteren i Innlandet

Overordnet måldokument og rutiner for planlegging hos Statsforvalteren i Innlandet skal bygge opp under Lov om planlegging og byggesaksbehandling, samt overordnede føringer internt (strategisk planke med seks innsatsområder, og hovedmål/delmål for kommunerettet arbeid) og gjennom tildelingsbrev/VDI.

1. Mål og kjennetegn på måloppnåelse:

Mål	Kjennetegn på måloppnåelse
a. Ivarsete nasjonale og vesentlige regionale interesser	<ul style="list-style-type: none"> • Vi omtaler FNs bærekraftsmål i våre uttalelser til kommunal planstrategi, kommuneplanens samfunns- og arealdel, samt andre planer der dette er naturlig. Prioritet og prioriterer å bruke tid på refleksjon rundt bærekraftsmålene • Vi avveier alltid nasjonale/vesentlige regionale interesser opp mot det overordnede målet. Kommuneene drøyer å oppnå gjennom sine planer (besynet til det lokale selvstyret) • Vi er bevisste på bruk av faglige råd, versus innsigelse • Andel statlige innsigelser er redusert målt mot året før • Tilgjengelig statistikk og data brukes aktivt for å vurdere forventningene av nasjonale og vesentlige regionale interesser
b. Sikre effektive planprosesser med vekt på tidlig og tydelig dialog	<ul style="list-style-type: none"> • Vi samarbeider med kommuner og regionale myndigheter om komplekse saker tidlig i planprosessen. Vi prioriterer regionalt planforum og er ellers aktive i alle plan- og utvinningsarbeid • Vi er proaktive og kontakter kommuner med særlig behov for planveiledning • Kommunene bruker regionalt planforum både tidlig og før høring i sine større planprosesser • Vi overholder interne og eksterne tidsfrister i henhold til planrutinene • Internt fordelingsnotat besvares av alle som har fått det tilsendt • Vi har et klart språk og tydelige forventninger ved uttalelser til oppgitt av planer • Planer på høring inneholder nødvendig beslutningsgrunnlag som planreserver, behov i perioden, KU, arealregnskap, støytredning, ROS • Kommunene opplever at Statsforvalteren bidrar til effektive planprosesser • Vi synliggjør at vi har lokalkunnskap og bruker tilgjengelige data om den enkelte kommune i våre uttalelser. Kommunebildene brukes aktivt
c. Sikre at uttalelsene vi avgir bidrar kvalitativt inn i kommunenes planprosesser	<ul style="list-style-type: none"> • Vi synliggjør at vi har lokalkunnskap og bruker tilgjengelige data om den enkelte kommune i våre uttalelser. Kommunebildene brukes aktivt

Verktøy og interne «spilleregler»/rutiner:

Rutine for behandling av plansaker hos Statsforvalteren i Innlandet

Felles detaljrutine på tvers av virksomhetsområdene

Fastsett 7.6.2019, justering godkjent av virksomhetsdirektørene i møte 2.2.22

Denne rutinen bygger på Delegasjonsreglement for statsforvalteren og overordnet

planrutine/måldokument for Statsforvalteren i Innlandet, sist justert i ledermøte 26.4.21, sak 25/21.

Definisjoner på roller i arbeidet.

- **Hovedsaksbehandler:** Tilknyttet VO2, LM-AK. Hovedansvar for å lede og koordinere arbeidet med uttalelser til arealplaner (kommuneplanens arealdel, kommuneplaner/temaplaner, reguleringsplaner og dispensasjonssekshader).
- **Plankoordinatør:** Tilknyttet VO3, BVK-KR. Hovedansvar for å lede og koordinere arbeidet med uttalelser til kommunale planstrategi, kommuneplanens samfunnsdel, tematiske kommuneplaner/temaplaner, regionale planer og regional planstrategi. Hovedansvar for å koordinere arbeidet med samordning av innsigelser fra statsforvalteren og andre statlige enheter på arealrelaterte saker.

1. Rutine for mottak og fordeling av plansaker

ARKIV

- Plansak journalføres og fordeles til riktig enhet. Arkivet har ansvar for å legge alle plandokumenter på saken som sendes fra konsulenter og kommuner/fylkeskommune via postmottak. Utleides løste opp dokumenter på saken der det henvises til lenker på kommunenes hjemmesider

Fordeling av plansaker etter plan- og bygningsloven:

- Kommunal og regional planstrategi, kommuneplanens samfunnsdel, regionale planer og tematiske kommuneplaner og temaplaner som ikke er forankret i plan-/bygningloven (ikke arealrelaterte): VO3, BVK-KR.
- Kommuneplanens arealdel, arealrelaterte kommuneplaner/temaplaner (arealrelaterte) og reguleringsplaner: VO2, LM-AK
- Dispensasjoner etter plan- og bygningsloven: VO2, LM-AK
- Behandling av klage på kommunenes dispensasjonsvedtak etter plan- og bygningsloven: VO3, BVK-JB.

Vår organisering

- Et tverrfaglig **planteam** på 15-20 pers
 - Arealplanleggere
 - Samfunnsplanleggere/samordnere
 - Folkehelse, barn og unge i plan
 - Samfunnssikkerhet og beredskap
 - Jurist(er)
- Faste møter (3-4 timer) torsdager – drift og utvikling
 - Drifts-/avklaringsdel
 - Gjennomgang og diskusjon av saker
 - Lærings-/utviklingsdel
 - Kunnskapsdeling - internt og eksternt
- Hittil i år har vi jobba med ca 500 saker, innsigelser i 37 saker, sendt 22 samordningsbrev, meklet i 3 saker og sendt 0 til KDD

Vår verktøykasse i kommunedialogen

- Kompetanseheving
- Arenaer for møter med kommuner, enkeltvis, regionvis og samlet
- Kommunebilder som er basert på våre ROS-analyser
- Regionalt planforum

Kommunebildene

- Utarbeides årlig
- Oppsummering/utdrag av ROS-analysene på 14 fagområder
- Sendes på høring før offentliggjøring
- Grunnlag for kommunedialog
- Brukes til planuttalelser

Statsforvalterens vurdering av Elverum kommune - 2022

Statsforvalterens kommunebilde bygger på tilgjengelig KOSTRA-statistikk, annen nasjonal statistikk, tilsyn, økonomiforvaltning og kommunedialog. Vi har også hentet inn noe data fra kommunene jf. brev av 27. april. Vi har, med utgangspunkt i dette, utarbeida ROS-analyser. Kommunebildet vi presenterer, er et sammendrag av hvordan Statsforvalteren oppfatter status og utfordringer på sentrale fagområder i kommunen. Enkelte fagområder har rettet søkelys på spesifikke temaer. En sammenligning med tidligere års kommunebilder er derfor ikke mulig på alle fagområdene.

ROS-analyser gjelder kun fagområder der Statsforvalteren har et oppdrag.

Se vedlegget "Mer om indikatorene" til slutt i dette dokumentet, for forklaring på hva som er lagt til grunn for hvert fagområde og hvorfor.

Kommunebildet er oppdatert 1. september 2022.

Vi har valgt å gruppere kommentarene i tre kategorier:

- Områder med god kompetanse, kapasitet og kvalitet
- Områder med forbedringspotensial innen kompetanse, kapasitet o
- Områder som er sårbare innen kompetanse, kapasitet og kvalitet

SBs befolkningsprognose anslår en endring fra 21 435 innbyggere i 20 hovedalternativet.

Antall eldre relativt til hvor mange som er i yrkesaktiv alder er et mål på etterspørsel av kommunale tjenester fremover. Antall innbyggere i alder 80 år endrer seg i Elverum kommune fra 12,3 i 2020 til 6,1 i 2040. Land: 6,8.

Folkehelse

For å kunne iverksette tiltak som har effekt på folkehelsen må kom helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer s

Samfunns- og arealplanlegging

Kommunen har ikke revidert planstrategi i inneværende kommunestyreperiode. Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i 2010, og kommuneplanens arealdel i 2011. Samfunns- og arealdel bør revideres og alder på overordna planer er bakgrunnen for at kommunen i år er vurdert som middels på dette fagområdet. Kommunedelplan for Elverum byområde og Leiret ble vedtatt i 2019. Kommunen er også del av arbeidet med areal- og transportstrategi for Mjøsbyen. Det er stor planaktivitet i kommunen, og dette gjelder i hovedsak områder som er omfattet av nyere kommunedelplaner. Kommunen har god kompetanse på plan.

Barnevern

Rapporteringer fra 2022 viser at kommunens barneverntjeneste hadde høy andel fristbrudd i saker. Kommunen har flere avvik knyttet til oppfølging av saker.

Politisk og administrativ ledelse er kjent med føringer i reformarbeidet, men det er ikke utarbeidet forebyggende plan. Planarbeidet er imidlertid igangsatt, og det jobbes internt for å identifisere behov for tillegg opp mot eksisterende planarbeid.

Barneverntjenesten vurderes som ikke god nok.

Jordvern

Kommunen har omdisponert 93 daa dyrka mark i perioden de siste fem årene (2017-2021) (17,8 daa er samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur). Med dette bryter kommunen målene fra nasjonale jordvernstrategi, og Statsforvalteren oppfordrer sterkt til at kommunen har oppmerksomhet på jordvern i sin arealforvaltning.